

Pěnčíková, Drahomíra

[Götz, Dieter. Studien zu den verdunkelten Komposita im Englischen]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná.
1973, vol. 22, iss. A21, pp. 119-120

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101149>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

formulation: "When the time relation is the primary information of the structure, the T-clause is used in systemic function" (236). As the formal characteristics of systemic T-clauses she points out their position and the intonation pattern they display. A systemic T-clause is placed in end position, or initially in an emphatic transform, and it is intonationally prominent. On the other hand, heads of T-clauses in systemic function have reduced intonational prominence and carry secondary information (237—238).

A comparison of main clauses and T-clauses from the semantic point of view has led to the conclusion that not only syntactically but also semantically there is a difference in rank. T-clauses do not normally contain primary information and their constituents (e.g., adverbials of time and place) have a reduced information value.

In connection with the information value an examination of the prosodic features of the T-structures has proved useful, as differences in intonation appear to signal differences in function.

Eva Edgren's inquiry into the different features affecting the communicative function of T-clauses has led to a set of formal criteria of the differentiation of temporal and non-temporal T-structures. Her precise and many-sided description and classification of English temporal clauses fills a gap in the analysis of the English language system and may serve as a theoretical basis for further inquiries into the investigated field, as well as a valuable source of numerical data concerning the frequencies and distribution of various phenomena in English temporal structures.

Helga Breithutová-Chládková

Dieter Götz: Studien zu den verdunkelten Komposita im Englischen, Erlanger Beiträge zur Sprach- und Kunstwissenschaft, Band 40, Verlag Hans Carl, Nürnberg 1971, 137 pp.

The author of the reviewed monograph has set himself the task of inquiring into the so-called disguised (or obscured) compounds in English (cf. *lord* < *hlaf-weard*, *lady* < *hlāfdige*, *gospel* < *gōd spel*(l)). He deals with the problem in 12 chapters.

The introductory chapter briefly surveys the earlier work done in the field, comments on the examined material and the terminology used, defines the disguised compound. In chapter 2 a morphological analysis of the disguised compound is carried out. Four types of the phenomenon are established. Synchronically speaking, Type A (*chaffer*) admits only of a monomorphemic interpretation; Type B (*forehead*) is monomorphemic in its spoken form, but its written form is interpretable as bimorphemic, Type C (*gooseberry*) may be looked upon as consisting of two morphemes, one of them ([guz]) being a "unique morpheme"; Type D (*breakfast*) is bimorphemic, its written form possibly suggesting an allomorphic interpretation of both components; such an interpretation, however, is very often subjective.

Chapter 3 deals with the causes of obscuration, such as changes in the stress pattern during the ME and ENE periods, elimination of the morphemic boundary etc. In most cases the loss of the secondary stress must have taken place towards the end of the ME period. Changes in stress are often accompanied by regressive assimilation leading to the elimination of the morphemic boundary.

Chapter 4 treats of the vacillation between unobscured and obscured forms. The two forms usually exist side by side at least for about a century. A certain relation between the two forms develops during that time; it is up to the speaker to choose between them. As pointed out in Chapter 5, the vacillation may give rise to the so-called secondary motivation (e.g., *pentice* yielding *penthouse*).

Chapter 6 is devoted to the question of the disguised compounds in English dialects. The usage in the northern counties is compared with that in the South. Charts accompany the comparison. Upon the whole, the dialects offer a wider range of the obscured compounds than the ME/ENE situation. As is borne out by the publications of the Survey of English Dialects, they also have a greater amount of obscured compounds than the Standard language. In different areas, all forms can be found that represent all the stages of the development towards the obscured form. The tendency towards the monomorphemic word is quite obvious.

Chapters 7, 8 and 9 discuss the question of the standard pronunciation of the obscured compound. They respectively concentrate on the views of the earlier orthoepists, and the recommendations of the standard British and American dictionaries. Tendencies to respect the etymologies of the obscured compounds have little affected actual pronunciation.

Chapter 10, the most comprehensive of the entire monograph, traces the historical development of 56 ModE obscured compounds. The items are alphabetically arranged, each presenting a detailed treatment of a compound.

Chapter 11 concerns the semantic changes as a possible cause of obscuration. The point is

made that there is an intricate interplay of formal and semantic changes bringing about the obscuration. Chapter 12 summarizes the monograph.

The task the author has set himself is by no means an easy one. But he has submitted a meticulous and competent piece of work. He does not try to draw conclusions at any cost, taking great pains to offer only well founded statements. An occasional touch of humour is another welcome feature of the work, which is to be regarded as an important contribution to the inquiry into the history of English words. It should be added that it will also be of particular interest to those interested in English place-name studies.

Drahomíra Pěnkůvová

Sborník jazykových kateder VŠE v Praze. III. svazek; Kolektiv jazykových kateder, SPN Praha 1971, 194 str.

Ve třetím svazku Sborníku prací jazykových kateder Vysoké školy ekonomické v Praze najdeme odborné studie členů katedry jazyka ruského, anglického, německého a jazyků románských. Sborník je rozdělen na dvě části: jazykovědnou a metodickou.

K otázkám plurálu substantiv v anglickém odborném stylu hospodářském se vyslovuje Vladimír Irgl. V učebnicích hospodářského jazyka se nevěnuje plurálu a jeho zvláštnostem v anglickém odborném stylu větší pozornost. Autor se tedy pokouší o shrnutí některých poznatků získaných při četbě anglických hospodářských textů. Ukazuje, že v publicisticky zaměřených textech se rozšiřuje pravidelné tvoření plurálu, tj. připojením *-s*, takže u některých substantiv se nyní vyskytují dvojí plurálové tvary. Některá substantiva mají v plurálu odlišný nebo poněkud posunutý význam.

Syntaktickým typům reklamního hesla se dostalo pozornosti v příspěvku Václava Vlasáka. Autor se zabývá odlišností jazyka francouzské reklamy od ostatních vrstev odborného stylu. Všimá si různých typů vět pouze u reklamního hesla, ne u jazyka reklamy vůbec. Heslo je totiž kromě značky zboží nejdůležitější a reklamní pracovníci mu věnují právem největší pozornost. Reklamní heslo má získávat možného zájemce stručností a srozumitelností. Při nákupu by se mu měla automaticky vybavít jen značka propagovaného zboží. Vyjádření obsahové stránky reklamního hesla je ve sdělné hodnotě věty, která je uváděna ve výrazné grafické úpravě v časopisech, na plakátech a na různých poutačích. Pro veliké bohatství syntaktických typů se autor rozhodl pro podrobnější členění, než jaké uvádí ve své knize „*Essai sur la langue de la réclame contemporaine*“ Marcel Galliot.¹⁾ Dělí bohatý materiál na věty dvojčenné (slovesné, eliptické, s podmětem mimo větu a neslovesné) a jednočenné (substantivní, adjektivní, příslovečné, infinitivní a citoslovesné). Mimo tyto dvě skupiny stojí věty s všínutím z vazby, které by si ovšem, jak poznamenává, vyzádaly zvláštního rozboru. Dále poukazuje na to, že reklamní slogany jsou velmi úsporné, kondenzované a stavebně poměrně jednoduché a že charakteristickým typem je věta nominální. Upozorňuje na fakt, že styl reklamních hesel, označovaný jako „*style télégraphique*“, proniká stále více nejen do psané, ale dokonce i do běžné mluvené francouzštiny.

Bulharsko-česká homonyma plnovýznamových slov jsou tématem článku Petra Paneva. Navazuje tím do jisté míry na příručku zabývající se mezijazykovou homonymií mezi češtinou a ruštinou²⁾ nebo češtinou a polštinou³⁾. Zvýšený počet bulharských studentů na VŠE vedl ke zpracování problematiky homonymie mezi češtinou a bulharštinou. Z podrobného třídění materiálu dochází autor k jistým metodickým závěrům, které mají studentům pomoci při práci s bulharsko-českými homonymy. Nebezpečí záměny se výrazně zmenší tím, že se slova nepřekládají izolovaně, ale v dostatečně širokém kontextu. V příloze je uveden abecední seznam bulharsko-českých homonym.

Otázce „*faux-amis*“ v italštině věnuje pozornost Václav Vlasák. Tato lexikální studie má velmi blízko k vyučovací praxi vzhledem k tomu, že italština je jedním z jazyků, kterým se na VŠE vyučuje. Dostává se nám tak prvního pohledu na italská slova, která představují *faux amis* pro české studenty. Autor rozebírá aspekty grafické a fonetické a dělí *faux amis* do tří skupin (vlastní, mluvnické a nevlastní). Rozsah článku bohužel neumožňuje zabývat se podrobněji etymologií některých českých slov, jejichž vznik se vysvětluje na základě slov italských (bryndat — *brindare*, korba — *corba*, korbel — *corbello*, limb — *limbo*, kompas — *compasso* atd.). Na závěr uvádí autor abecední seznam „*faux-amis*“ s italskými ekvivalenty (např. *bacile* m. — miska — *bacil* — *bacillo* m.).

1) Toulouse 1955, str. 439—441.

2) J. Vlček, *Úskalí ruské slovní zásoby*, Praha 1966.

3) J. Fuhrich, *Diferenční slovník polsko-český*, Praha 1925.